

AZƏRBAYCAN TÜRKDİLLİ ÖLKƏLƏRİN BİRLİYİNİN MÖHKƏMLƏNMƏSİNDƏ ÖNƏMLİ ROL OYNAYIR

Çağdaş dünyamızın təcrübəsində tarixi-etnik köklərlə, eyni dil qrupu, milli ənənələr və mənəvi dəyərlərlə bir-birinə yaxın olan millətlərin vahid ideya birliyi və həmrəyliyi ilə əlaqəli xeyli sayda nümunələr gətirmək mümkündür.

Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev respublikaya rəhbərlik etdiyi son 18 ildə ümumtürk birliyinin möhkəmləndirilməsi xəttini xarici siyasətin olduqca vacib istiqamətlərdən biri kimi müəy-

Dövlətlərimiz arasında əməkdaşlıq strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlir

Mən çox şadam ki, bu gün biz türk dövlətləri arasındakı birlikdən danışarkən gələcəyə baxırıq. Çünki bizim gələcəyimiz, birgə gələcəyimiz üçün çox möhkəm zəmin var, möhkəm təməl var. Bu, bizim ortaq köklərimizdir, dilimizdir, dinimizdir və ortaq maraqlarımızdır.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

yənləşdirməklə təkcə Türkiyə ilə deyil, Orta Asiyanın türkdilli dövlətləri ilə də münasibətlərin güc-

ləndirilməsinə həmişə üstünlük verir.

(davamı 3-cü səhifədə)

AZƏRBAYCAN TÜRKDİLLİ ÖLKƏLƏRİN BİRLİYİNİN MÖHKƏMLƏNMƏSİNDƏ ÖNƏMLİ ROL OYNAYIR

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Türk dövlətlərinin, xalqlarının, diaspor təşkilatlarının ortaq amallar, dəyərlər və ideyalar uğrunda mübarizə aparması, ideoloji-siyasi cəbhədə eyni mövqedən çıxış etməsi, çirkin erməni təbliğatına qarşı mütəşəkkil mübarizəyə qoşulması dövlət başçımızın əsas məqsədlərindən biridir. Cənab Prezident türkdilli xalqların oxşar milli irsinə, ülvi və pak mənəvi dəyərlərinə, mental xüsusiyyətlərinə ümumi səfərbərliyi təmin edən güclü ideoloji-siyasi təsir vasitəsi kimi yanaşır. Cənab İlham Əliyev türkdilli dövlətlərlə əlaqələrin dərinləşdirilməsini xarici siyasətdə mühüm istiqamətlərdən biri kimi müəyyənləşdirmişdir. Əminliklə demək olar ki, bu istiqamətdə reallaşdırılan siyasət müsbət səmərəsini vermiş, türkdilli ölkələrin, xüsusən də Azərbaycanla Türkiyənin sıx əməkdaşlığı regionda yeni güc mərkəzinin formalaşması ilə nəticələnir.

Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider dövlətidir. Ölkəmizin xarici siyasət kursu çoxvektorlu və praqmatik xarakter daşıyır. Milli maraqlara əsaslanan həmin siyasət kursunun uğurla həyata keçirilməsi sayəsində Azərbaycan dünya dövlətləri və beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul olunmaqdadır. Ölkəmiz üzv olduğu bütün beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətində olduqca fəal iştirak edir, təşkilatdaxili münasibətlərin daha da genişlənməsinə, əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə öz mühüm töhfələrini verir.

Ölkəmizin qurucularından olduğu Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası (TDƏŞ) ilə münasibətləri də olduqca yüksək səviyyədədir. Qeyd edilməlidir ki, Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının fəaliyyətinin əsas məqsədi türkdilli ölkələr arasında hərtərəfli əməkdaşlığa yardım et-

Dövlətlərimiz arasında əməkdaşlıq strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlir

məkdir. Bu təşkilat türkdilli ölkələrin dövlət başçıların 3 oktyabr 2009-cu il tarixində Naxçıvanda keçirilən Zirvə görüşündə imzalanmış Naxçıvan Sazişinə əsasən yaradılıb. Təşkilatın yaranmasında əsas məqsəd üzv dövlətlər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsi, regionda və dünyada sülhün bərqərar edilməsi, xarici siyasət məsələlərinə ortaq yanaşmanın təşviq edilməsi, beynəlxalq terrorizm, separatçılıq, ekstremizm və transmilli cinayətkarlığa qarşı mübarizənin əlaqələndirilməsi, ortaq maraq kəsb edən bütün sahələrdə regional və ikitərəfli əməkdaşlığın gücləndirilməsidir.

Təşkilata üzv olan ölkələr ticarət əlaqələri və investisiyalar üçün əlverişli şəraitin yaradılması, hərtərəfli və balanslaşdırılmış iqtisadi yüksəlişə, sosial və mədəni inkişafa səy göstərilməsi, elm, texnologiya, təhsil və mədəniyyət sahəsində qarşılıqlı əlaqələrin genişləndirilməsi, kütləvi informasiya vasitələri arasında əlaqələrin, eləcə də daha geniş miqyasda informasiya mübadiləsinin təşviq edilməsi və hüquqi məlumatların mübadiləsinin, hüquq sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi istiqamətində yaxın əməkdaşlığa malikdir. Bu gün Azərbaycan, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Türkiyə və Özbəkistan təşkilatın tamhüquqlü üzvüdür. Macarıstan və Türkmənistan isə təşkilatda müşahidəçi dövlət qismində təmsil olunacaq. Təşkilatın təsis edildiyi tarixdən bu günə qədər iqtisadi əməkdaşlıq çərçivəsində bir sıra tədbirlər, iqtisadiyyat, gömrük və nəqliyyat nazirlərinin görüşləri keçirilib.

TDƏŞ-in öz vəzifələrini yerinə yetir-

rə bilməsi və qarşıya qoyulan məqsədlərə nail olması üçün Dövlət Başçıları Şurası, Xarici İşlər Nazirləri Şurası, Yüksək Vəzifəli Şəxslər Komitəsi, Ağsaqqallar Şurası, Katiblik, Koordinasiya Komitəsi, Türk Şurasının Budapestdəki Nümayəndəlik Ofisi fəaliyyət göstərir. Dövlət Başçıları Şurasının iclasına ev sahibliyi edən üzv ölkə növbəti zirvəyə qədər TDƏŞ-ə sədrlik edir. Təşkilatın VIII Zirvə Görüşündə bu quruma sədrlik Azərbaycandan Türkiyəyə ötürüldü.

Türkdilli ölkələr arasında münasibətlərin daha da dərinləşməsinə, əlaqələrin möhkəmlənməsinə, o cümlədən strateji müttəfiqlik səviyyəsinə çatmasında mühüm rola malik TDƏŞ-in İstanbulda keçirilən VIII Zirvə Görüşünə qədər Almatı, Bişkek, Qəbələ, Bodrum, Nur-Sultan (Astana), Çolpan-Ata və Bakı olmaqla yeddinci zirvə görüşü keçirilib. "İqtisadi əməkdaşlıq" mövzusunda həsr olunan və 2011-ci ilin 20-21 oktyabrında keçirilən birinci Zirvə Görüşü Almatı şəhərində, "Təhsil, elm və mədəniyyət sahəsində əməkdaşlıq" mövzusunda həsr olunan və 2012-ci ilin 22-23 avqustunda reallaşan II Zirvə Görüşü Bişkek şəhərində baş tutub. Üçüncü Zirvə Görüşü isə 15-16 avqust 2013-cü il tarixlərində Azərbaycanın qədim Qəbələ şəhərində keçirilib və "Nəqliyyat və bağlantı" mövzusunda həsr olunub.

Azərbaycanın sədrliyi dönməsi qurumun bir sıra istiqamətlər üzrə effektiv addımları ilə seçilib. Xüsusi olaraq qeyd edilməlidir ki, ötən dövrün mühüm bir hissəsi global pandemiya təsadüf etdiyi üçün, bir sıra görüşlər və toplantılar məhz videokonfranslar

vasitəsilə baş tutub. Yeri gəlmişkən, TDƏŞ-in Dövlət Başçıları Şurasının 2020-ci il aprelin 10-da baş tutmuş Fövqəladə Zirvə Görüşü xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Videokonfransda "COVID-19 pandemiyası ilə mübarizədə həmrəylik və əməkdaşlıq" mövzusunda keçirilən Fövqəladə Zirvə Görüşündə "Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının Fövqəladə Zirvə Görüşünün Bakı Bəyannaməsi" qəbul olunub. Dövlət Başçıları Şurası tərəfləri pandemiya ilə mübarizədə elmi, yenilikçi, texnoloji və tibbi potensialları tam səfərbər etməklə təlimatlandırılıb. Fövqəladə Zirvə Görüşünün qərarlarının icrasını təmin etmək məqsədilə TDƏŞ-ə üzv və müşahidəçi ölkələrin səhiyyə, nəqliyyat, iqtisadiyyat, gömrük və miqrasiyadan məsul qurumlarının rəhbərlərinin videokonfrans vasitəsilə iclasları keçirilib. Sözügedən iclaslar zamanı qəbul edilmiş qərarların icrası ilə bağlı işlər aidiyyəti qurumlar arasında təsis olunmuş mexanizmlər çərçivəsində davam etdirilib. Qeyd edək ki, məhz bu görüş COVID-19 pandemiyasına qarşı beynəlxalq mübarizənin təmin edilməsi istiqamətində ilk addım olub.

TDƏŞ Ermənistan və Azərbaycan arasında mövcud olmuş münaqişə ilə bağlı hər zaman qətiyyətli mövqeyi ilə seçilib. Qurum bütün dövrlərdə Azərbaycanın haqlı mövqeyini dəstəkləyib. TDƏŞ katibliyi 2020-ci ilin iyul ayında baş vermiş Tovuz hadisələri və 27 sentyabr tarixindən başlayaraq Ermənistan tərəfindən həyata keçirilən tərribatlarla bağlı mütəmadi olaraq bəyannatlar verərək, bu tərribatları pisləyib. Bundan başqa, TDƏŞ Baş katibi Bağdad Amreyev 2020-ci ilin

20 oktyabr tarixində Gəncə şəhərində olub, Ermənistan tərəfindən Gəncənin raket atəşinə tutulması ilə bağlı Türk dünyası adından həmrəyliyi nümayiş etdirən bəyannatla çıxış edib. Eyni zamanda, TDƏŞ nümayəndə heyəti işğaldan azad edilmiş ərazilərə səfər də edib.

TDƏŞ-in VIII Zirvə Görüşündə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının adının "Türk Dövlətləri Təşkilatı"na dəyişdirilməsi haqqında, Türkmənistanla Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi statusunun verilməsi haqqında, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə təltif edilməsi haqqında, Türk Şurası VIII Zirvə Görüşünün Bəyannaməsi, "Türk dünyasına baxış - 2040" sənədinin qəbulu ilə bağlı "Türk dünyasının birliyinə verdiyi töhfələrə görə" Türk Dövlətləri Təşkilatının Əlişir Nəvai adına Beynəlxalq Müqafatı haqqında, Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi status haqqında qaydalara dair Türk Dövlətləri Təşkilatında tərəfdaşlıq statusunun təsis edilməsi haqqında, Türk Dövlətləri Təşkilatının fəxri sədrinin hüquqları haqqında, Qaydalara dair Türk Şurası Baş katibinin fəaliyyət müddətinin uzadılması və Baş katibin müavinlərinin təyinatları haqqında, Türk Dövlətləri Təşkilatının İnvestisiya Fondunun yaradılmasının tamamlanması haqqında Qərarlar imzalandı.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə təltif edilməsi Azərbaycan Prezidentinin böyük şəxsiyyətinə, Türk dünyasında Liderliyinə, beynəlxalq miqyasda və türkdilli dövlətlər arasında olan yüksək nüfuzuna, ən əsası,

Azərbaycan Respublikasının ərazilərinin işğaldan azad edilməsini və ərazi bütövlüyünün bərpasını təmin edərək Türk Birliyinə mühüm töhfə verən, bölgədə davamlı sülh və sabitliyin əldə olunmasına yol açan tarixi qələbənin əldə olunmasındakı misilsiz xidmətlərinə verilən layiqli qiymətdir. Onu da qeyd edək ki, bu medal həm də zəfər əlamətidir. Bu medalla ölkə başçısı həm də təşkilat daxilində real döyüş görmüş, müharibəyə komandanlıq etmiş tək lider adına sahib oldu.

Azərbaycanın digər türkdilli ölkələrlə əlaqələri bütün sahələrdə uğurla inkişaf edir. Dövlət və hökumət başçılarının qarşılıqlı səfərləri ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın ildən-ildə güclənməsinə mühüm təsir göstərməkdədir. İki ölkə arasında imzalanmış bir sıra mühüm sazişlər ölkələrimiz arasında əməkdaşlığın yüksək dinamizmle inkişaf etdirilməsinə zəmin yaratmışdır. İkitərəfli görüşlərdə ölkələr arasında mehriban qonşuluq münasibətlərinə, dərin tarixi, dini və mədəni ortaqlıqlara toxunmaqla yanaşı, siyasi, iqtisadi sahələr üzrə ikitərəfli əlaqələrin daha da genişləndirilməsinin vacibliyi də xüsusilə vurğulanır.

Ortaq tarixə, mədəniyyətə malik olan türk dövlətləri arasında bütün sahələrdə əməkdaşlıq əlaqələrinin möhkəmlənməsi böyük perspektivlərdən xəbər verir. 30 il müddətdə müstəqil dövlətlər kimi dünya siyasət arenasında yer tutan türk dövlətlərinin bir-birinə daha da yaxınlaşması öz müsbət nəticələrini gələcəkdə də verəcəkdir.

Emin QASIMOV,
"Respublika".